

Sitrep Irak
NR.28, 30/07/04
Stand van zaken: 09.00 uur

Dit sitrep is een gezamenlijke productie van AIVD, MIVD en Buitenlandse Zaken. Onder verwijzing naar de brief van de Coördinator I&V dd. 22 januari jl. met kenmerk 04G463079, diene dat bij het opstellen van deze sitrep geen verschillen van inzicht naar voren zijn gekomen.

Samenvatting:

Tijdens de RAZEB van 12 juli jl. hebben de ministers van Buitenlandse Zaken zich in aanwezigheid van de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Zebari beraden over de mogelijkheden voor een versterkte EU-rol in Irak. Minister Zebari bezocht in Brussel tevens de NAVO. De NAVO heeft op 30 juli een akkoord bereikt over de NAVO rol in Irak. Op 21 juli sprak minister Zebari in Kairo tijdens de zesde conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken van de buurlanden van Irak zijn zorg uit over de houding van de buurlanden ten aanzien van de bestrijding van terroristische groepen. Premier Allawi heeft tijdens een rondreis in de regio de buurlanden eveneens getracht te doordringen van de noodzaak hun grenscontrole te verbeteren en de infiltratie van buitenlandse strijders naar Irak te verhinderen. Sedert de soevereiniteitsoverdracht stelt de interim regering zich ferm op ten opzichte van het gewapende verzet, maar vonden in reactie daarop grootschalige geweldsuitbarstingen plaats. De komende maand is een voortdoring van aanslagen en aanvallen te verwachten gericht tegen Iraaks veiligheidspersoneel, overheidsfunctionarissen en politici alsmede Iraakse en buitenlandse burgers die met de overheid samenwerken. Inmiddels is de nationale conferentie die was voorzien voor 31 juli uitgesteld tot 15 augustus. In New York heeft SG VN de Pakistaanse diplomaat Qazi benoemd tot nieuwe SRSG voor Irak.

I Politieke en militaire ontwikkelingen

A. Internationale politieke ontwikkelingen (BZ):

Tijdens de RAZEB van 12 juli jl., die op uitnodiging van de Nederlandse EU Presidence door de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Zebari werd bijgewoond, hebben de ministers van Buitenlandse Zaken zich beraden over de mogelijkheden voor een versterkte EU-rol in Irak. De Ministers drongen er daarnaast bij minister Zebari op aan de doodstraf niet opnieuw in te voeren. De RAZEB-conclusies en het bezoek van minister Zebari vormen een goede basis om een begin te maken met concrete acties die de rol van de EU in Irak meer profiel kunnen geven. In dit kader is de uitzending eind augustus/begin september van een 'exploratory mission' voorzien die, als de omstandigheden het toelaten, mogelijkheden zal identificeren voor concrete EU-activiteiten, in het bijzonder op het gebied van de

rechtsstaat en het openbaar bestuur, gebaseerd op de specifieke behoeften aan Iraakse zijde. De Nederlandse Presidence heeft de voorbereiding voor de verkenningsmissie ter hand genomen.

Minister Zebari bezocht in Brussel tevens de NAVO waar hij de lidstaten verzocht om spoedige uitwerking van het besluit tot aanbieden van training en van het leveren van materieel. Naar aanleiding van het bezoek van een NAVO team aan Irak eind juni is in juli een militair advies opgesteld. Het advies komt erop neer dat een nieuwe missie naar Bagdad zal afreizen om voorstellen voor steun op het gebied van training verder uit te werken. NAVO training buiten Irak kan onmiddellijk beginnen en de NAVO kan starten met een clearinghousefunctie voor nationale inspanningen op het gebied van training. De stilteprocedure op het militair advies over NAVO training van de Iraqi Security Forces werd op 26 juli door Frankrijk doorbroken. Frankrijk accepteert wel een evaluatiemissie en clearinghousefunctie maar kan niet leven met het reeds ondernemen van NAVO trainingsactiviteiten en een permanente status van de NAVO presentie. De Noord-Atlantische Raad (NAR) bereikte op 30 juli een akkoord over de NAVO rol in Irak. Een tweede NAVO missie, onder leiding van de Nederlandse generaal-majoor Hilderink, zal in Bagdad nadere voorstellen uitwerken. In augustus zal worden aangevangen met het geven van training buiten Irak. Ten slotte heeft de NAVO besloten nationale inspanningen te gaan coördineren op het gebied van training en van het leveren van materieel.

SG VN heeft de Pakistaanse diplomaat Ashraf Jehangir Qazi benoemd tot nieuwe Speciale Vertegenwoordiger (SRSG) voor Irak. Qazi zal zo spoedig mogelijk met een team van dertig personen, waaronder tien verkiezingsexperts, naar Bagdad afreizen. De SG heeft aangegeven dat voor een grotere presentie van de VN bescherming noodzakelijk is. Zolang er geen landen naar voren treden met een bijdrage aan de protectiemacht - o.a. Pakistan, Australië en Thailand zijn door de SG benaderd - zal de VN moeten terugvallen op de MNF (VS).

Op 21 juli had in Kairo de zesde conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken van de buurlanden van Irak plaats. De EU Hoge Vertegenwoordiger Solana die op dat moment de regio bezocht, heeft samen met VN-gezant Brahimi, gesprekken gevoerd met de deelnemers van de buurlandenbijeenkomst. De Iraakse minister Zabari sprak zijn zorg uit over de houding van de buurlanden ten aanzien van de bestrijding van terroristische groepen die het dagelijkse leven in Irak stelselmatig probeerden te ontwrichten. In een gezamenlijke verklaring verwelkomden de buurlanden het voorstel van minister Zebari om een bijeenkomst te beleggen met de ministers van Binnenlandse Zaken en veiligheidsfunctionarissen om gezamenlijk de uitschakeling te bespreken van alle terroristische en andere gewapende groeperingen die een bedreiging voor Irak en de buurlanden vormen.

B. Interne politieke ontwikkelingen (MIVD en BZ):

Premier Allawi heeft zijn eerste rondreis in de regio afgesloten. Hij bezocht in ruim een week tijd zeven (buur)landen, waaronder Syrië, Egypte en Saudi-Arabië. Naast kennismaking, was bespreking van de veiligheidssituatie in zijn land het belangrijkste doel. Allawi heeft de buurlanden willen doordringen van de noodzaak hun grenscontrole te verbeteren en de infiltratie van buitenlandse strijders naar Irak te verhinderen. In dit kader was met name zijn tweedaagse bezoek aan Damascus van belang, omdat een aanzienlijk deel van de strijders via Syrisch grondgebied reist.

Ondanks verscheidene zware aanvallen van Amerikaanse vliegtuigen en eenheden tegen het aan al-Qa'ida gelieerde terroristische netwerk van Abu Musab al-Zarqawi in Irak, lijkt de kracht en effectiviteit van deze terroristische elementen voornamelijk niet wezenlijk te zijn aangetast. Met name in het verzetsbolwerk Fallujah is gebleken dat de aanvallen tegen aan al-Zarqawi gelieerde elementen geen definitieve resultaten hebben gebracht. Bovendien is waarschijnlijk sprake van een gestage aanvoer van vrijwilligers uit vooral Arabische landen naar Irak, waarmee eventuele verliezen onder terroristische groepen kunnen worden aangevuld. De vraag is echter in hoeverre op termijn deze nieuwe aanvoer in voldoende mate is getraind dan wel getraind kan worden om de effectiviteit van deze groepen op peil te houden.

Tegelijkertijd leidt de aandacht voor het netwerk van de inmiddels zeer bekende en vaak aangehaalde terroristenleider Abu Musab al-Zarqawi af van het feit dat er verschillende terroristische groepen met internationale banden actief zijn in Irak. Deze groepen bestrijden vanuit overeenkomstige islamistische ideologische motieven maar met eigen middelen en netwerken de in hun ogen buitenlandse bezetting en de Iraakse 'marionettenregering'. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de veelheid van niet alleen buitenlandse groepen die de afgelopen maand buitenlanders hebben ontvoerd en voor de vrijlating van hun gijzelaars losgeld, politieke wijzigingen, terugtrekking van buitenlandse troepen en bedrijven uit Irak of een combinatie hiervan eisen. Een uitschakeling van al-Zarqawi of van een aanzienlijk deel van zijn commandanten zal derhalve niet tot een beëindiging van het islamistisch geïnspireerde verzet leiden. Integendeel, de komende maand is een voortdurende van aanslagen en aanvallen te verwachten gericht tegen Iraaks veiligheidspersoneel, overheidsfunctionarissen en politici, alsmede Iraakse en buitenlandse burgers die met de overheid samenwerken.

III Economische ontwikkelingen (BZ)

Met de soevereiniteitsoverdracht van 28 juni 2004 heeft Irak de Wereldbank en VN-instellingen opgeroepen in het land actief te worden. Eveneens laat Irak niet na de nadruk te leggen op de noodzaak van schuldenverlichting. Het 'sustainable debt level' wordt geschat op 5 procent van de huidige schuldenlast.

+++++